

Poklad.

Historický obraz od
Aloise Jiráka.

Frantína vstala majlo se k od chodu.

"Vyprovodím tě kousek."

Dívka se bránila, žádajíc ho úsilovně, aby zůstal. Ničemně vyšel s ní opět na povrch, před stavou. Tam se poněkud vyjasnilo. Vítr byřuraký a chmury rozehnal a tak měsíce osvětlil.

Největší, hledě jeho světlo padlo na tmavé lesy, pochmurný důl i na tmavé, šumící duby, pod nimiž se mladí lidé zastavili.

"Václave, prosím tě, dále nechoď. — Není jisto. Někdy by tě třeba zahlédli."

"Vrátím se tedy. Dojdi šťastně domů, a přijď, jak bude možná co nejdříve."

"Přijdu — a více nemohla říci."

Podala mu ruku, kterou on se dočasně stiskl. Teď za světla měsíčního viděl si do tváře, viděl si do očí, jež za ústa jejich promluvíly.

Pod šumící korunou starých velikánů stál mladý emigrant, hledě za štíhlou dívčí postavou, jež kráča k nedalekému lesu a již ve stínu zmizela. Pak se obrátil, chvilku do rozvaliny a sestoupil za tmy do sklepa, kdež na kameni hořela voskoviče, vstříel do otvoru svůj uzel, za ním pytel, a v zavazetě, protáhl se sám černou chodbičkou, až zmizel uvnitř. Odtud ještě za okamžik proudila zář hořící svíčky, pojednou však veliký kámen zaskřípav jal se zpět otáčeti, až rázem zapadlo do starého místa svého. Přilehl ku zdi tak, že ani hledivě oko by nic na něm nezpozorovalo a netušilo by tu tajného otvoru k nějaké podzemní místnosti.

Ve sklepení zavládla opět čirá tma, venku nad "modlívým dolem", kolem pusté rozvaliny hučel bouřlivý vítr.

Dole však panovalo hluboké ticho, a kdo by v tu chvíli sem byl vstoupil se světlem sebe jasnějším zjistil by nesporně, že tu před chvílí lidé meškali, neměl by nejmenší potuchy, že se z chladnou zdi ukrývá se český emigrant s tajemným svým nákladem.

VI.

Druhého dne ráno zahlaholily zvony potěšinské a hláholiti nepřestávaly. Vážně nesli se zvukové jejich lesnatých údolím, upozorňující lid, že se něco důležitého událo. A dříve ještě, nežli přišla dopoledne úřední zpráva, rozneslo se rychlorychle městečkem a okolím, že došlo k nějakému, císařovna německá a královna česká, Marie Terezie, odebrala se na věčnost.

Pater Rokytka vrátil se od oltáře, kdež byl máj odsouzen, do sakristie, a tam zastal abbéa Steydlu.

"Přijdete ku hraběti, pane bratře?" tážal se jezuita přátelsky.

"Hned nikoliv, je časné. Rád bych se zastavil u doktora Kamenického —"

"Ah tak. — Věru nenadál jste se, že se tu sejdete s tak dobrým přítelem."

"Ano, a jsem tomu rád; bývali jsme již na gymnasiu skoro nerozluční."

"Ano, ano — a tu v té samotě přátelství se obnoví — krásné, zee la přirozeno." Steydel zamíhal očima a usmíval se pořád, pokračuje:

"Jen jedno, pane bratře, dovolím si podotknouti. Nemějte mi za zlé, ale svatá vše nadevšecko. — Vímli jste si, jak lehoučce vypravoval o smrti slavné císařovny?"

"Litoval jejího úmrtí —" odtušil upřímně kaplan.

"Ano, ano, ale jak se těšil na nového císaře — vždyť mi rozumíte, pane bratře!"

"Ale, pane abbé — vždyť —"

Steydlo obořil na okamžik se zachmuřil, než hned zase nabýlo jeho líc jasného, usměvavého výrazu.

"Nedívám se vám —" vakořil mladému kaplanovi do řeči — "vš-

ru nedívám — staré přátelství a vaše upřímné, poetické srdce nedají vám pozorovati, že snad s vaším přítelem stala se změna." Zaušel se a přestoupiv blíž ke kaplanovi, tiskl ale důrazně promluvil.

"Dlouho jste se neviděli — za tolik let — a přírodní studia! Což nevíte, co to je, a ve Vídni, a to ho času, kdy i synové církve vlastní svou matku zrazují, jako Elybei a Rautenstrauch, kde císařovým důvěrným přítelem je van Swieten, jenž jest ve službách iluminatův a svobodných zednářů! V takových společnostech a za takových směrův a poměrů, milý příteli, kdy je to modou býti filosofem a kdy vřáde ozývá se ono bláhle "pokrok, pokrok," což vlastně je nevěra a nezabožství, nejeden změnil své přesvědčení a na přel své vychování —"

"Ale proč bychom rázem odsu zovali doktora Kamenického?" tážal se udiveně pater Rokytka.

Okem Steydlovým zablýskl podivný, ostrý zásvit.

"Protože to znám — protože poznám každého takového Voltairiana. Člověk je zlý a nezmýlíte se nikdy, hřešili o něm soudíte, než jak se zdá."

"Ne, pane abbé," vpadl živě kaplan do řeči, "neodsuzuji, do kud se nepřesvědčím."

"Dobře tak, šlechtně — ale o doktorovi Kamenickém se jistě nemýlím. Věřte, že to tajný svobodný zednář, kterého spolek sem vyslal, aby u hraběte a v hraběti měli svůj mocný nástroj. Vy nevíte, jakou masoni mají vřetnou organizaci! Jejich spolek a jen on způsobil, že svatá společnost naše byla zrušena, jejich spolek otravuje lid i vznešené kruhy lehkomyšlnými, drzími spisy a mámi blýskavými hesly. Jak, vy se usmíváte, vy nevíte?"

"Myslím si jen, že doktor Kamenický není tak nebezpečný."

"Že ne? A proč velebil van Swietena, proč se tak reform horlivě zastával? A pak vystavil do skříně ještě jináčí věci propuknou. To to jest znamením, a zároveň pokynem, zvláště vám, milý pane bratře, abyste byl opatrný. Takoví lidé jsou jako úhoři a užijí každého. Ostatně víte, že konsistorium vámá si svého a hraběnka — nemiluje novot a —"

Tu řeč svou přerušil, nebo do sakristie vstoupil farář, stařeček mírné tváře.

"Divná pohoda, jako by ani v prosinci nebylo. Suší ten tam a země rozrála. V tom není žádného zlého —" promlouval pozdraviv abbéa a vystoupil zvolna ke skříně, aby se k oltáři přistavil. — Steydel nyní také na to pomyslel, kaplan měl se k odchodu.

"Ale pro pána krále —" zvolal pojednou farář — "jaký jsem zapomětlivý člověk — těch let, těch let! Pan hrabě vzkázal, pane bratře, abychom přišli hned po kostele — nasnídejte se a pak půjdeme — a ještě něco — ze zámecké kanceláře oznámili úředně, že tu nějaký emigrant a že nutno, některé lidi navštívit. Mají je v podezření, že ho přechovávají. Máme se také účastnit — bude zase návštěva knih — tak, pane bratře, abyste —"

Ale Steydel již se ochotně nabídl, že by šel za pana faráře. Na stařečkovi bylo patrné, že ho toto nabídnutí neoblažilo a přes líc kaplanovo přelétla také chmura. Než odjíci nebylo možná.

Pater Rokytka vrátil se na faru. Již cestou a také při snídání přemýšlel o tom, co mu abbé povídal, a vzpomněl při tom na slova svého faráře, jenž jednou v soukromí si mu požaloval: "Jsem tu třicet let v jednom, byl tu vždycky svatý pokoj a myslím, že jsem úřad svůj zastával ne lítnavě — a teď, co víte sem toho abbéa zavál — rázem všecko jináče. Pořád nějaká stížnost, to a to by

se všecka krajina samými kačci, nevěrou i nezabožky!" Na to vzpomněl a dále přemýšlel, jak hned Steydel hrotil konsistoriá a že už ví, že Kamenický uzavřel některé knihy v kufra.

Nevěná na lokajích vyzvídali. A má ještě jiné spisky. Proč si nedá pokoje? Není líž lépe, jednou sklamána býti, nežli neustále po desírat, zlobu vřítit a v každém nepříteli a vřetěnou faleš hledati?

Odpoledne téhož dne seděl doktor Kamenický ve svém bytu, ne skvostně, ale pohodlně zařízeném. V kamnech hořelo, neboť bylo od rána vychravo. Nebe se všecko za kabonilo a místo sněhu padal dnes déšť, jehož krápkje chvilku zaharašily v okna tu slaběji, tu pruději, jak by se vítr rozehnal.

Mladý doktor byl unaven návštěvami, které byl dopoledne vy-mělo se státi — a pojednou hemžl konal; této chvíle chtěl užiti po klidu a samoty. V koutku za ložem stál kufra. Ten nyní otevřel a nahnul se nad velkou zásobou knih, kteréž vzal sem do lesního zákoutí, aby tu měl společnost a posilu. Vybrav jednu z nich, kufra bedlivě zavřel, pak usel do vy-epaného, měkkého křesla s vysokým lenochem. Chvatně rozřezával novou knížku a nyní zabořil se do tmavé lenočky a přeloživ nohu přes koleno, jal se čísti.

Užíval pravé a žisté rozkoše, jakou člověk má, když unaven hlukem světských společností, povolení, za volné chvíli sám a sám zasedne do tichého zákoutí, aby se potěšil starým, dobrým známým, autorem zalíbeným, nebo aby se seznámil s novým, jenž mu znovu ducha zabavil nebo nové světlo otevřel. Jak líbezná a harmonická zní tu živlové tak režim: voda deštěm na okna rachotí, pak ohn v kamnech vesele praskají: Tak oddával se Kamenický za dobrou chvíli horlivému čtení — až klepání na dveře, po druhé se ozvaly, jej probudilo. Rychle sklápěl knihu, strčil ji do stolku pod stolem, a vstav "volno" zvolal.

Vešel pater Rokytka. Omlouval se přítelem, srdečně jej uvítavšim, že nepřišel ráno, jak slíbil. Bylť s farářem na zámku, pak měl ještě úřední cestu, která ho až do poledne zdržela.

"A co ty?"

Teď Kamenický navzájem svůj referát odbýval. Vypravoval, že byl u hraběte, jenž za krátkého hovoru také o Cagliostrovi se zmínil, pak že byl u hraběnky. —

"Přijala mne dosti chladně. — Poznal jsem tam ještě jednu dámu — trvám, že to společnice hraběnka — mladá a velmi zajímavá. Aj, Vojtěchu — proč se rdíš, proč červenáš? Jen jsem se zmínil — zvolal škádlivě doktor ve se se usmívaje.

"Měj rozum!" hájil se kaplan. "Znáš mne — pamatuj, jak jsem se pro každou maličkost začervenal, jak jsem, když jsme šli řadu kostelem, býval jako mravenec."

"Aj — aj — tenkrát!"

"Kdyby se najednou ve společnosti promlouvo o neznámém zloději, a řekli, že už se ví a tu-ší, kdo je, věř, že bych se také začervenal," hájil se dále horlivě Rokytka. Kamenický se jen usmíval.

"I bloudku, vždyť nie neřikám ani nemyšlím. Ale něčeho zvrub-nějšiho bych se rád o té dámě do-věděl —"

"Je to slečna Těminová z Tě-minové, prastarého rodu českého. Vím o ní jenom málo. Mívali, jak jsem se dostechl, panstvíčko ně-kde v Tábořsku, ale na konec zehudli. Její otec už byl ve stát-ní službě a neměl naposled, tr-vání, žádného jmění. Paní hra-běnka je rozená Dobřenská z Do-břenic. Snad bývali Těminová s jejím rodem někdy spřízněni — nevím — tolik však jisto, že když na jaře letošního roku přijela z Prahy, přivezla s sebou osiřelou slečnu z Těmie, a ta je nyní spíše její dezerou nežli společnicí."

"Zdá se býti chorobnou. Je tak útloučká a bledá. Když jsem ji spatřil, bezděky jsem si vzpo-mněl na bílý květ stromu. Tak něžná, jako sametová —"

"Aj, aj —" usmál se nyní kaplan. Ale doktor se tak hned nepomátl, jako on.

"Líbila se mi věru, i pro svou postavu a své líc, i pro zvláštní

pohled očí —"

"Kde's nabral tolik času, aby's slečnu tak pozoroval?"

"Za krátkého hovoru."

"Máš patrně zkušenost a zbe-hlost —"

"Také trochu žitosti, nebo dnes dopoledne jsem seznal vše, co v zámku pěkného —"

Kaplan tážavě naň pohledl.

"Ty nevíš ovšem, ty nemůžeš si tak vřítat. Pěknou komor-nou má paní hraběnka — žanet-ku — není líž pravda?"

"Jak to víš?"

"Potkal jsem ji na schodech — je žertava jako poupě po ránu a vesela jako skřivánek. A žitost mě se dovržilo, když jsem hned za ní potkal pana abbéa."

Kaplan se usmál.

"Co říkal?"

"Byl jako med a máslo. Pro-mluvil jsem slovíčko, a šli jsme. On nahoru a já dolů."

"To šel k hraběnce?"

"Chodívá tam často?"

"Denně. Někdy předčítá, oby-čejně rozmlouvá, a často baví hra-běnkou vystřihovaným silhouet. V tom je mistr."

"A nebezpečný člověk?"

"No — lépe ovšem ho nevyzý-vat a nedráždit — a třeba tu a tam mu v něčem povolit —"

"Povolit? Oh, toho nedova-du!"

"Ale nevydržíš. Je jako hou-žev."

"Cheč-li bojovat, nesmí být měkkým. V boji zhusta ne prav-da a právo zvíťazí, ale vytrvalost, houževnatost. To oni dohře vědí a v tom také kus jejich síly a mo-či."

"Ano, brachu milý, nejen to, ale též zbraň, prostředky. Ty víš, že protivník má zbraň —"

"Kterou opovrhješ a za ne-četnou máš, a že má divné společe-nice a pomocníky, kterými rovněž opovrhješ — oh, znám to, příte-li!"

Kaplan neodpověděl, nastalo chvilku mlčení, za kterého hlasit-ěji ozval se na okně déšť. Pojed-nou promluvil Kamenický, pátřa-vě zrak svůj na líc přítelevo u-píraje:

"Zaslechl jsem dnes něco o ja-kémisi uprhlíkovi, nebo emigran-tovi — stihali ho pry všera, a snad dosud hledají."

"Ah, to ta mruzá historie. Proto jsem dopoledne nepřišel, měl jsem úřední pochtzku."

Pater Rokytka vypravoval, co věděl o emigrantovi, a pak, že za-jisté abbé způsobil úřední pro-hlídku u některých podezřelých lidí, které také on, kaplan, musil se súčastnit.

"A našli jste něco?"

"Nie, ani u starého Bartoděj-ského, a na toho šli skoro na ji-sto —"

"Kdo je to?"

"A víc nebylo slyšet!"

"Věru, nebylo," odtušil klidně kaplan.

Přítele v hovoru svém přešli na jiné, jim veselejší věci. Obrátili se do minulosti, zpět do svého mlá-dekého věku. Jako by se do lesa rozběhli, dít a dále, houš a houš — upomínka za vzpomínkou, na strasti a slasti studentské, na šel-movské kousky, na profesory a panimány kvartýrské i na děvčata, jež jim mladým hochům ple-tla hlavy, tak že se dávali do ple-tení sladkých veršů. Zjevily se také stíny. Vzpomněli druhá, kteří s nimi počali běh na dráze vědy, kteří však, prve než byl do-konán, buď sklesli smrti poraže-ní, nebo žijí osudem svedeni, za-nikli v bílé hmotě i-duševní.

Zatím se už soumrak snedl na všecko krajinu.

VI.

Majdalena Celerová byla vdo-vou po Tomáši Celerovi, někdy trubáci ve vojsku královny Ma-rie Terezie, nyní zesnulé.

Vysloužil a máje levěi sehra-menn, vrátil se do Potáštěna. U-jal se domku po rodičích a za ne-dlouho přikoupil hezký kus pole k němu. Lidé se divili, že se tak vzmohl a ovidivně vzmáhá. Záhy rozneslo se městečkem a byla to jedna řeč, že Celerův Tomáš sie asi něco na vojně ušetřil, ale hlavně pry zbohatl za té vojny, když naši vpadli do Slezka a tam drancovali — a při tom Celer to-lik "napsjtoval". Dolšovaně to řízně a všelijak, přidáváno k to-mu a bájeno až na zhyt i k smř-ehu. Pravdou zůstalo jen, že měl "syn trouby", jak mu kantor Vo-

My neprodáváme pokusy

KAZDY International stroj jest určen, postaven a prodán k vykonávání určité práce. Farmář, jenž si jeden koupí, očekává, že onu práci vykoná. My neprodáváme pokusy. Naše stroje jsou po léta zkoušeny, než je prodáme, a vydržíme zkušenou "služební organizací" k zajištění, aby každý prodaný stroj vyhověl požadavkům kupujícího. Tímto způsobem jsme získali a udržujeme si důvěru mnohých farmářů, kteří standardizují International stroje.

DEERING, McCORMICK A MILWAUKEE sekačky a senovky

vykonávají uspokojivou práci na tisících farmách, vyžadující málo obilhy a vykonávající se zdarem potřebné práce ve znič i při sklizni sena.

Po léta jste se s radostí přizpůsobili požadavkům vlády, abyste šetřili materiál, a raději jste opravovali staré stroje, než abyste je nahrazovali novými. Poněvadž nyní potřeba takového jednání minula, nebylo by povinností správného hospodaření koupiti nové stroje, abyste si zajistili nepřetržitou a nejvyšší službu v době, kdy uvážnutí znamená vážné nesnáze a ztrátu.

Není vhodnější doby nad dnešní ku návštěvě místního obchodníka stran vašeho vřazce, sekačky, postranních nahazovacích hrábí, nakládače sena či jakéhokoliv stroje, jež budete v letošní sezoně potřebovati a ku předložení objednávky na Deering, International, McCormick neb Milwaukee vřazec provázek.

Deering, McCormick a Milwaukee sekačky a senovky poskytnou službu vždy a zastanou službu vždy. Prodáváči I. H. C. stroji obstará vaše potřeby. K vyřízení jeho rozkazu jest pohotová jedna z našich 89 odboček. Služba, jež vám bude poskytnuta, jest taková, jakou můžete očekávati od organizace, jež skoro po století věnovala se výhradně potřebám farmářů.

International Harvester Company of America (Incorporated)

CHICAGO

U. S. A.

tava při korbelti říkával, slušno jmění a že nemusil se nikoho prositi. Proto, někdy bláznivá léta dávno již mu uplynula, ženili ho neustále, chystajíce a nabízejíce mu různé nevěsty; on však volil samostatně Majdalenku vráhlářovu, děvče chudé, ale přičinlivé.

Byla hezká a pracovitá tak, že o ní říkali, že by se na holé skále užívala. Měla ještě jiné, méně chvalitebné vlastnosti, kterých však zamilovaný Celer neviděl. Děvče, ač chudé, mu vyvádělo, dráždilo jej, až on, vojna stará, všecek popleten, svolil a dal jí napřed vše upatit, nedbaje ani za mák dosti blízkých příbuzných. Majdalenka mnohem mladší svého nápadníka stala se jeho ženou a — pán. Ubohý Tomáš! Toužil na přísné komando vojenské, ale když pak plamenná tužba jeho splněna a Majdalenku svou nazýval, ne bez lítosti vzpomínal na léta vojanská, v duchu sobě doznávaje, že "komando" jeho ži-ny je horší než všechny přísné předpisy vojenské. Bylo pozdě! Na vojně bez mála dvě kapitula-ce vysloužil, ve stavu manželském mnoho do první mu seběželo, když se s tímto světem rozehnal, zanechav manželce svého jediného, nedospělého synáčka.

Nie v domácnosti jeho nesvědčilo, že hlava rodiny odešla. Vše chodilo jako před tím, neboť vdova Celerka vedla už dříve vše sama. Myslili, že se bude ihned vdávat a že si vezme nějakého mladého, neboť byla ještě jadrná. Oči jí jen hrály, plně tváře se jí červenaly, však mimo nadání neměla se k němu, vámajíc sobě především hospodářství.

8 léta stávala se říznější a o-štější, tak že sousedé a každý se chránil jejího britkého jazyka. "Dostati se Celerce na mlyn." Mězenamenovalo nie přijemného. Málo kdo však se toho uvaroval, poněvadž vdova všeho se dověděla, všeho domyslíla a leccos sobě přimyslíla. Ale pobožná byla. Nebylo-li na pilno, chodívala denně do kostela, v neděli ani jednou nevynechala ani ranní nebo hrubé, ani nešporův.

Na domovních dveřích byl přilepený arh s tištěnou modlitbou ku čtrnácti pomocníkům, jejichž hrubé řezané obrázky tvořily modlitbu černavý, málo ozdobný rámec. Nade dveřmi ve výklenku stála soška sv. Jana Nepomuckého, ve světnici pak v koutku nade stolem visel oltářík, jehož vyki-vašou pokrývka stále skvěla se svou bělostí a jehož sloupky plny byly živých barev a pozlátk. Me-

zi nimi stála soška panny Marie s tvářemi živé, až přilisi se rdieli-mi, s malou bradou a velkýma, strnulýma očima. Pod korunkou bledla se jí vlásenka s perličkami, jež také zdobily pestré šátky, těch měla soška několikero a Celerka je často střídala, dle toho, jaká slavnost Mariánská připada-la...

Celerka, rozumí se, nedbala bě-hů politických, ničemně přeco promluvila jednou ostře proti vládě, a neodpustila jí, nemohouc zapomenouti, čeho se ti pánovy ve Vídni dopustili.

Královny Marie Terezie neví-nila, omlouvaje jí, ježto byla ženo-m, obklopenou samými mužskými. Ničemně vždy, kdykoliv o tom byla řeč, ostře dodávala:

"Ale přece se neměla dát! Já být na jejím místě, já bych jimi ztotočila! Třeba měli aksamitové kabáty a prokátové bruceky! Co pak to může být!?"

To bylo, když vydán byl z Ví-dně patent, kterým se nazívalo, aby veliké pouti a processí, v ze-mi i za hranice, jsou-li děle nežli na den, obklopenou samými mužskými. Ničemně vždy, kdykoliv o tom byla řeč, ostře dodávala: Maria Cellu se konala.

Patent tento stihl nejcitelněji Vavřinka, předříkávaše, jenž od jara do podzímku honil poutníky na různá místa v Čechách, také do Varty i Čenstochova vodil, vřeklady činil, na modlení a mše sbíral, všelijaké písničky a škapulí-ře prodával, a nikdy na sebe nezapomínal.

Vavřinek, jak snadno si domy-slíti, byl s Celerkou velmi zado-bře a snažil se povždy, aby si pří-zeň její zachoval. Kdykoliv z pou-ti přišel, začel k ní s nějakým dárkem nebo posvátnou památ-kou, vypravoval, písničky vyklá-dal, a tak se stalo, že Celerka ze zbožnosti i z přízně k Vavřinkovi vši chvilý hodné dala mu peněžitou podporu, až byla na grok jako šábel na hříšnou duši, aby dal vy-tisknouti v Lítomyšli Mariánskou píseň, kterou byl sám na známou notu složil.

Celer uměl a Vavřinek navště-voval vdovu jako před tím. Byli sice lidé zlomyšlní a bohsprázdni, usmáli se tomu, ale myšlenku pro-jeviti si neodvážili. Vavřinkova zemřela, a Vavřinek navštěvoval Celerku jako před tím. Tu již ti zlomyšlníci se osmělili a usmáve se říkali Celerčino oblíbené:

(Pokračování.)